

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Urszula Iwanowska (sprawozdawca)

Sędziowie: SA Zofia Rybicka-Szkibiel

SO del. Beata Górską

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2014 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o wysokość świadczenia,

na skutek zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. akt IV U 2447/13,

postanawia: oddalić zażalenie.

SSO del. Beata Górską SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel

UZASADNIENIE

L. M. w dniu 17 czerwca 2011 r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 26 maja 2011 r. oraz decyzji z dnia 6 czerwca 2011 r. domagając się zmiany zaskarżonych decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury obliczonej na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna).

Wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2011 r., wydanym w sprawie pod sygnaturą akt IV U 719/11, Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego od obu decyzji wskazując, że ubezpieczony nie może skorzystać z prawa obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, ponieważ nabył prawo do emerytury od 1 września 2008 r. i nie kontynuował nieprzerwanie zatrudnienia pomimo ukończenia 65 roku życia.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2012 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 sierpnia 2011 r.

W dniu 9 sierpnia 2013 r. ubezpieczony zgłosił do organu rentowego kolejny wniosek o przeliczenie emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej wskazując, że kontynuuje ubezpieczenie emerytalne po osiągnięciu 65 roku życia. We wniosku ubezpieczony powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 stycznia 2013 r., III AUa 1086/12.

Organ rentowy rozpoznał powyższy wniosek i decyzją z dnia 5 września 2013 r. oddalił go, ponieważ ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę przed 1 stycznia 2009 r., a uchwała Sądu Najwyższego podjęta w indywidualnej sprawie nie jest dla organu rentowego wiążąca.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji wskazując, że od rozpoznania sprawy IV U 719/11 zmienił się stan faktyczny i prawny. Zmiana polegała na tym, że w uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, Sąd Najwyższy dokonał wykładni art. 55 ustawy emerytalnej w sposób odmienny aniżeli uczyniły to Sądy rozpoznające sprawę ubezpieczonego.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie zarzucił, że w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, a ubezpieczony w nowym wniosku nie powołał okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, jak również przed wydaniem prawomocnego wyroku, które miałyby wpływ na prawo do świadczenia zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Okoliczności takich nie może stanowić uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r. podjęta w indywidualnej sprawie.

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie. Sąd meriti podkreślił, że postępowanie w zakresie ewentualnego przeliczenia emerytury toczyło się w Sądzie Okręgowym w Koszalinie pod sygn. akt IV U 719/11, a zatem ubezpieczony w żadnym razie nie był pozbawiony możliwości przedstawienia swojej argumentacji, ewentualnie wskazania nowych dowodów. Podstawa prawna i faktyczna obu spraw jest taka sama. Strony również są tożsame. W tej sytuacji sąd pierwszej instancji, działając na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., odrzucił odwołanie ubezpieczonego.

Z powyższym postanowieniem nie zgodził się L. M., który w złożonym zażaleniu wskazał, że przedmiotowa sprawa dotyczy odwołania od innej decyzji ZUS niż ta, która była przedmiotem sprawy pod sygn. akt IV U 719/11. Po zakończeniu wskazanej sprawy skarżący kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe na nowo spełniając przesłanki do ubiegania się o przeliczenie i przyznanie emerytury na zasadach określonych w art. 55 ustawy emerytalnej. Stan prawny również, w przekonaniu odwołującego się, uległ zmianie z powodu przedstawienia przez Sąd Najwyższy właściwej wykładni wyżej wymienionego art. 55. Skarżący zwrócił uwagę na to, że przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie jest nowa decyzja ZUS z dnia 5 września 2013 r. Ostatecznie ubezpieczony domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozważając przepisy kodeksu postępowania cywilnego wskazać należy, że stosownie do treści art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Rozstrzygnięcie o odwołaniu w oparciu o zasadę *ne bis in idem* wymaga zatem uprzedniego kategorycznego ustalenia, że w sprawie występuje zarówno tożsamość stron procesowych, identyczność roszczeń, jak i stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia w chwili wyrokowania (art. 316 k.p.c.). Sąd Apelacyjny zaznacza, że o powadze rzeczy osądzonej – poza identycznością stron i identycznością przedmiotu rozstrzygnięcia – decyduje także tożsamość podstawy sporu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1950 r., WaC 339/49, OSN 1951/III/65; postanowienie z dnia 9 czerwca 1971 r., II CZ 59/71, OSNCP 1971/12/226). Z kolei, w myśl art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej co do tego, co w związku z ową podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto między tymi samymi stronami. W konkluzji, aby ustalić, że sprawa została już prawomocnie osądzona, a więc, że istnieją podstawy do odrzucenia nowego odwołania konieczne jest nie tylko ustalenie, że w obu sprawach identyczne są strony, a nawet kwestia poddana pod osąd, ale nadto, że chodzi o ten sam przedmiot rozstrzygnięcia obu postępowań – ukształtowany na tych samych podstawach faktycznych i prawnych. Stan rzeczy osądzonej występuje, jeżeli nie uległy zmianie okoliczności, których istnienie było przyczyną oddalenia pierwszego odwołania.

Nie budziły wątpliwości sądu odwoławczego ustalenia, z których wynika, że mocą decyzji organu emerytalnego z dnia 6 czerwca 2011 r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej. Podstawą decyzji odmownej były dwie okoliczności faktyczne, a mianowicie: po osiągnięciu wieku emerytalnego L. M. nie kontynuował ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, a ponadto przyznano jemu

prawo do emerytury od 1 września 2008 r. Odwołanie od tej decyzji wywiódł ubezpieczony, kwestionując podstawę prawną ustalenia wysokości świadczenia i wskazując, że kontynuuje zatrudnienie od dnia 4 kwietnia 2011 r. Sprawa ta została rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 24 sierpnia 2011 r. (IV U 719/11), od którego apelacja uległa oddaleniu (III A Ua 667/11). Sąd Okręgowy dostrzegł, że sądy obu instancji odnosząc się do zarzutów i wniosków zgłoszonych przez ubezpieczonego, spójnie zważyły, że ubezpieczony nie może skorzystać z prawa obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, ponieważ nabył prawo do emerytury od 1 września 2008 r. i nie kontynuował nieprzerwanie zatrudnienia pomimo ukończenia 65 roku życia. Zatrudnienie takie podjął w dniu 4 kwietnia 2011 r., po uprzednim rozwiązaniu stosunku pracy w dniu 2 kwietnia 2011 r.

Poza sporem jest w końcu okoliczność, że przedmiotem zaskarżonej przez ubezpieczonego decyzji organu rentowego z dnia 5 września 2013 r. była odmowa przyznania prawa do okresowej emerytury kapitałowej z uwagi na to, że ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 2009 r. i posiada ustalone prawo do emerytury od dnia 1 września 2008 r. Z treści odwołania wynika jednoznacznie, że skarżący ponownie domaga się przeliczenia wysokości świadczenia w oparciu o art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej.

Analiza powyższych ustaleń, w tym treści odwołania, stanowiska ubezpieczonego prezentowanego przed sądem pierwszej instancji oraz akt emerytalnych doprowadziła sąd odwoławczy do wniosku, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki do odrzucenia odwołania w związku z powagą rzeczy osądzonej. Sąd Okręgowy słusznie wskazał ubezpieczonemu, że rozpoznanie obecnej sprawy w oparciu o bieżącą linię orzeczniczą i aktualną wykładnię art. 55 ustawy emerytalnej doprowadziłoby do kontrolowania wcześniej rozstrzygniętych i prawomocnych postępowań w oparciu o zarzut naruszenia prawa. Tymczasem przepisy prawa nie przewidują takiej możliwości. Ubezpieczony mógł złożyć apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie i z tego prawa skorzystał. W złożonym środku odwoławczym skarżący zarzucił Sądowi wadliwą wykładnię art. 55 ustawy emerytalnej. Ostatecznie Sąd Apelacyjny w Szczecinie nie podzielił poglądu ubezpieczonego i apelację oddalił. W tożsamy sposób L. M. sformułował odwołanie oraz wnioski w niniejszym postępowaniu. W dalszym ciągu domaga się bowiem ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego w oparciu o powołaną wyżej podstawę, czyli inną aniżeli ta, która została zastosowana przez organ rentowy. Przy czym, na poparcie swego stanowiska skarżący nie wskazał, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, żadnych nowych okoliczności faktycznych, które mogłyby wpłynąć na przyczynę oddalenia pierwszego odwołania. Zatem, prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie odwołanie L. M. należy odrzucić bez merytorycznego jego rozpoznania.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Apelacyjny podziela w pełni stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 5 czerwca 2012 r., II UK 289/11 (LEX nr 1235839), według którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza jej praktyczne znaczenie. Choć rozstrzygnięcia sądowe w tych sprawach ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania, to nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy dokonał wykładni powagi rzeczy osądzonej w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i wskazał:

Wstępnie trzeba przypomnieć, z powołaniem się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 425/10 (niepublikowane), że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza jej praktyczne znaczenie. Choć rozstrzygnięcia sądowe w tych sprawach ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania, to nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., I UK 11/05, OSNP 2006/5-6/98). Ta specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych może w praktyce wywoływać wątpliwości co do rozumienia pojęcia "sprawa prawomocnie osądzona" zawartego w art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. W świetle dotychczasowego orzecznictwa

w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyrok nie ma powagi rzeczy osądzonej, jeżeli dotyczy odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a po jego uprawomocnieniu się organ rentowy wydał nową decyzję, opartą na nowych dowodach, mających wpływ na ujawnienie rzeczywistego stanu faktycznego i jego prawidłową ocenę, gdyż wydanie nowej decyzji uprawnia ubezpieczonego do złożenia od niej odwołania i zobowiązuje sąd do sprawdzenia jej prawidłowości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1984 r., III URN 131/83, OSNCP 1984/10/177; uchwałę z dnia 3 października 1996 r., II UZP 18/96, OSNAP 1997/7/117, a poprzednio uchwałę z dnia 20 września 1978 r., II UZP 7/78, OSNCP 1979/3/48 oraz wyrok z dnia 8 października 1986 r., II URN 182/86, OSNCP 1987/12/212). Wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonym prawomocnym wyrokiem sądu wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania - co do zasady - uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2007 r., I UK 266/06, OSNP 2008/5-6/79 oraz z dnia 21 maja 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 491467). Nie oznacza to jednak, że w tych sprawach powaga rzeczy osądzonej nigdy nie ma miejsca. Wszczynające postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych odwołanie od decyzji organu rentowego pełni rolę pozwu, stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd powinien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. O tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta w poszczególnych wnioskach skierowanych do organu rentowego, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAP 1999/16/529). Powaga rzeczy osądzonej dotyczy więc tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006/23-24/371 oraz wyrok z dnia 14 maja 2009 r., II UK 211/08, LEX nr 509035, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006 r., III AUa 3303/04, LEX nr 217149 i postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 października 2006 r., III AUa 842/06, OSA 2007/10/17).

W niniejszej sprawie po prawomocnym rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 6 czerwca 2011 r. nie zaistniały nowe okoliczności faktyczne, które uzasadniałyby przeprowadzenie nowego postępowania sądowego. W niniejszej sprawie skarżący nie wskazał na żadne nowe okoliczności ani te, które istniały by przed wydaniem decyzji z dnia 6 czerwca 2011 r., które uzasadniałyby wznowienie tamtego postępowania, ani takie które powodowałyby konieczność rozpoznania sprawy jako nowej. Natomiast treść wniosku z dnia 9 sierpnia 2013 r. i odwołania od decyzji z dnia 5 września 2013 r. jest powtórzeniem argumentów podnoszonych już uprzednio w sprawie prawomocnie zakończonej. Natomiast powołana przez J. M. okoliczność odmiennej od dokonanej przez sądy wykładni przedstawionej przez Sąd Najwyższy czy Sąd Apelacyjny w innej sprawie nie stanowi podstawy do wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania, czy rozpoznania sprawy jako nowej.

Zatem, chociaż zasadą jest, że powaga rzeczy osądzonej w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma szczególny walor, który ogranicza jej praktyczne znaczenie, to jednak w niniejszej sprawie prawomocnie rozpoznania odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 6 czerwca 2011 r., przy tożsamyh okolicznościach faktycznych oraz podstawach prawnych czyni niemożliwym rozpoznanie niniejszej sprawy.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c., zażalenie, jako nieuzasadnione, oddalił w całości.

SSO del. Beata Górka SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel